

HE 32/2026

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITON LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA ANNETUN LAIN JA ELÄINTEN LÄÄKITSEMISESTÄ ANNETUN LAIN 17 §:N MUUTTAMISESTA

Elintarviketeollisuusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua valiokunnalle hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamiseksi sekä laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta.

Elintarviketeollisuusliitto kannattaa esitettyjä lakimuutoksia. Laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoaminen on perusteltua, sillä nykyisen tutkimustiedon valossa kastraatiokiello ei ole yksiselitteisesti eläinten hyvinvointia lisäävä tekijä. Suomen lihateollisuudelle aiheutuisi kastraatiokiellosta merkittäviä kustannuksia teurastamoihin ja liha-alan laitoksiin tarvittavien rakenteellisten ja tuotannollisten muutosten sekä menetettyjen vientitulojen takia. Eläinten hyvinvointilainsäädäntöä uudistettaessa on tärkeää edetä EU-tasolla yhteisin linjauksin, jotta Suomen kilpailukykyyn ja huoltovarmuuteen kohdistuvat kielteiset vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Elintarviketeollisuusliitto kannattaa eläinten hyvinvointilakiin sisältyviä, kiistattomasti eläinten hyvinvointia parantavia vaatimuksia, kuten kastraation yhteydessä annettavaa kivunlievitystä ja sikojen häkkikasvatukseen liittyviä tiukennuksia. Toimiala on ottanut edellä mainittuja keinoja vapaaehtoisesti käyttöön jo ennen niiden velvoittavuutta. Suomessa kasvatetaan Ruotsin lisäksi ainoana EU-maana siat pitkähäntäisinä, vaikka koko EU:ssa rutiininomainen sikojen häntien typistys on kielletty.

Vaikutukset eläinten hyvinvointiin

Eläinten hyvinvointilain merkittävä parannus eläinten hyvinvoinnin kannalta on sikojen kirurgisen kastraation yhteydessä annettava kipulääke ja paikallisuudutus. Suomen suurimmat teurastamot, jotka kattavat valtaosan maan sianlihantuotannosta, ovat ottaneet puudutuksen käyttöön sopimustuotantotiloillaan vuoden 2026 alusta lähtien, vaikka lainsäädännön mukaan siirtymäaikaa on vuoden 2027 alkuun asti. Paikallisuudutuksen toimivuuden kannalta on olennaista, että se tehdään oikein. Lainsäädännön mukaan puudutuksen saa antaa vain koulutettu henkilö. Koulutukseen kuuluu teoriakoulutuksen lisäksi käytännön näytökoe, jonka koulutuksen käynyt eläinlääkäri hyväksyy tilalla.

Elintarviketeollisuusliitto pitää kipulääkitystä ja paikallispuudutusta erittäin tervetulleina edistysaskeleina eläinten hyvinvoinnin kannalta. Tulehduskipulääkkeen ja asianmukaisesti toteutetun paikallispuudutuksen yhdistelmä on todistetusti tehokas kivunlievitysmenetelmä lyhytkestoisten paikallisten kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä. Suomessa on saatu lyhyessä ajassa pystytettyä toimivat järjestelyt kivunlievityksen oikean käytön varmistamiseksi. Suomalainen lihateollisuus ja tuottajat ovat hyvin motivoituneita kipulääkkeen ja paikallispuudutuksen käyttöön.

Tutkimukset osoittavat, että lihasikavaiheessa olevat karjut kärsivät useammin keskivaikeista tai vakavista vammoista kuin kastroidut karjut tai naaraat, sillä aggressiivinen käyttäytyminen on karjuilla yleisempää. Karjujen ryhmäkasvatus edellyttää tarkkaan suunniteltuja muutoksia eläinten kasvatusolosuhteisiin siten, että niiden hyvinvointi paranee ja kasvatuksen taloudellinen tehokkuus säilyy. Myös genetiikan kehittäminen on keskeisessä roolissa, jotta varmistetaan eläinten hyvinvointi karjujen ryhmäkasvatuksessa. Merkittävien muutosten tekeminen genetiikan kautta vaatii kuitenkin pitkäjänteistä työtä ja panostusta.

Suomessa siat kasvatetaan poikkeuksellisesti pitkähäntäisinä, ja karjujen aggressiivisuus lisää riskiä hännänpurentaan. Suomessa ei myöskään kasvateta sikoja kokoritilälattialla hyvinvointisyistä. Likaantumisella on yhteys karjunhajun muodostumiseen, ja Suomessa tyypillinen osittainen kiinteä lattiapinta-ala lisää likaantumisen ja täten karjunhajun muodostumisen riskiä. Vaihtoehtoisen kastroatiomenetelmän, immunokastroation käytössä on omat eläinten hyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyvät haasteensa, eikä sen vaikutuksista kuluttajakäyttäytymiseen tai vientimaihin ole vielä riittävästi tietoa. Immunokastroatio voi vähentää karjunhajun riskiä, mutta menetelmä ei ole toiminnaltaan täysin varma.

Eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta pitkähäntäisten karjujen ryhmäkasvatuksesta tarvitaan runsaasti lisää tutkimustietoa ja kasvatusmenetelmien kehittämistä ennen kuin kastroatiokiello on perusteltua. Karjujen kasvatus voi parantaa rehu-hyötysuhdetta, mikä osaltaan tekee siitä kiinnostavan tutkimuskohteen. Eläinten hyvinvoinnin eteenpäin vieminen on kuitenkin kestäväää vain EU:n jäsenmaiden yhteisillä ponnisteluilla tutkitun tiedon pohjalta, ei yksittäisten tuotantomääriiltä pienien jäsenmaiden kansallisen sääntelyn ylimittaisella tiukentamisella.

Taloudelliset vaikutukset

Kirurgista kastroatiokielloa koskeva säännös lisättiin hyvinvointilakiin vasta lausuntokierroksen jälkeen, eikä vaikutuksia elinkeinoon arvioitu kattavasti. Kastroatiokiello aiheuttaisi mittavat kustannukset alkutuotannolle sekä teollisuudelle; PTT:n vuonna 2024 tuotaman selvityksen mukaan lisäkustannus toimialalle olisi arviolta jopa noin 390 miljoonaa euroa seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Karjun lihaan sisältyy riski niin sanottuun karjunhajuun, eli poikkeavaan haju- ja makuvirheeseen, joka voi korostua erityisesti lihan kuumennuksen yhteydessä. Karjunhajua kuvataan yleensä pistäväksi ja epämiellyttäväksi, myös virtsamaiseksi tai hienkaltaiseksi. Karjunliha on myös koostumukseltaan erilaista kuin leikon liha, erityisesti rasvahappokoostumuksen ja teknologisten ominaisuuksiensa suhteen. EU-tasolla ei ole toistaiseksi vakiintunut luotettavaa, kustannustehokasta ja laajasti käyttöön soveltuvaa menetelmää karjunhajun tunnistamiseen.

Karjujen ja karjunlihan laajamittainen käsittely vaatisi muutoksia läpi tuotantoketjun. Teollisuuden puolella merkittävimmät investoinnit liittyvät teurastamon ruhovaraston ja navetan laajennukseen erillään pidon mahdollistamiseksi, ohjausjärjestelmään sekä hajuntunnistusteknologiaan. Karjunlihan hajuriski ja muuttunut rasvahappokoostumus edellyttää muutoksia lihatuotteiden reseptiikassa, ja saattaa vaikuttaa negatiivisesti kuluttajakäytännön syntyyn. Kustannuksia syntyisi myös karjunhajun sekä lisääntyneen tappelun seurauksena syntyneiden vaurioiden aiheuttamasta saantohävikistä.

Ensimmäisenä EU-maana kirurgisen kastraation kieltämisestä aiheutuvana riskinä on suomalaisen sianlihan viennin arvon ja koko toimialan kannattavuuden merkittävä heikkeneminen. Erityisesti Kiinan, Etelä-Korean ja Uuden-Seelannin markkinoihin kohdistuvat muutokset ovat keskeisessä roolissa, jos vientiä joudutaan suuntaamaan vähemmän kannattaville markkinoille, koska edellä mainitut viennin kohdemaat eivät lähtökohtaisesti hyväksy karjuista peräisin olevaa lihaa. Suomalaisen sianlihan kilpailuvaltteina on hyvä laatu eli maku, rakenne ja rasvan koostumus, jotka karjunlihassa ovat erilaiset kuin leikoilla tai naarailla.

Suomen lihateollisuus on tehnyt pitkäjänteisesti ja menestyksekkäästi työtä elintarvikeviennin edistämiseksi. Taloudellisesti kannattava vienti on olennaista kotimaisen tuotannon kilpailukykyyn ja kannattavuuden näkökulmasta. Liha-ala on elintarviketeollisuuden suurin toimiala ja työllistää Suomessa laajasti. Sianlihan tuotannolla on merkittävä rooli työpaikkojen turvaamisessa ja hyvinvoinnin rakentamisessa, erityisesti maaseutualueilla.

Puudutusaineen luovuttaminen

Eläinten lääkitsemisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saisi luovuttaa injektoitavaa puudutusainetta porsaan kirurgista kastraatiota varten myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille. Lain muuttaminen on perusteltua, jotta varmistetaan puudutusaineen saanti kaikille sikatiloille. Elintarviketeollisuusliitto pitää hyvänä eläinten hyvinvointilakiin kirjattuja vaatimuksia sikojen lääkitsemisestä tulehduskipulääkkeellä ja viimeistään vuoden 2027 alusta lukien paikallispuudutuksella kastraation yhteydessä.

Yhteenveto

EU:n sisämarkkinoiden yhteisellä regulaatiolla on suuri merkitys Suomen sikatalouden kilpailukykyyn. Suomen sikatalouden kilpailukykyyn kannalta on tärkeää, että hyvinvointistandardeissa edetään samassa aikataulussa muiden EU-maiden kanssa. Sikojen kastraatiota ei ole tällä hetkellä kielletty lainsäädännössä missään muussa EU-maassa.

Hyvinvointilainsäädännön tulisi perustua laajamittaisesti tutkittuun tietoon, ja lainsäädännön muuttamista tulisi edeltää kattava vaikutustenarviointi. Eläinten hyvinvoinnin kannalta tärkeä kivunlievitys sikojen kastraation yhteydessä on jo sisällytetty kansalliseen hyvinvointilakiin ja otettu laajamittaisesti käyttöön. Eläinten hyvinvoinnin kehittämisessä kannustimiin perustuvat menettelyt, kuten eläinten hyvinvointikorvaus, on todettu Suomessa hyvin toimiviksi.

Eläinten hyvinvointialoitteiden edistäminen EU-tasolla loisi paremmat edellytykset kasvatusmenetelmien, vaihtoehtoisten kastrointi menetelmien ja muutokseen tarvittavan teknologian kehittämiseksi. Suomalaisen tuotannon osuus koko EU:n sianlihan tuotannosta jää alle prosenttiin, joten vaikutusvaltamme eläinten hyvinvoinnin kehittämisessä on yksin rajallinen. Mikäli suomalaisen tuotannon kilpailukykyä heikennetään siten, että tuotanto tosiasiallisesti siirtyy maihin, joissa noudatettavat vaatimukset ovat Suomea matalammalla tasolla, ei eläinten hyvinvoinnin kokonaisuutena arvioiden voida katsoa edistävän tavoitellulla tavalla.

Edellä mainituista syistä johtuen lain eläinten hyvinvoinnista 126 § kumoaminen ja lain eläinten lääkitsemisestä 17 § muuttaminen ovat perusteltuja toimenpiteitä.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mikko Käkelä', written over a light blue grid background.

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja

Lisätiedot: erityisasiantuntija, Riitta Rahkila, riitta.rahkila@etl.fi